

— сума задолженности перед Франческо ди Марко Датини и Tommaso di ser Luca флоринов 347 сольди 16 динаров полтора.

Свидетельством вуалирования учетных данных служит также показатель «11 кредиторов из Главной и секретной книг, включая поставщиков товаров и прочих кредиторов компании, накопленная прибыль, всего **флоринов 7033 сольди 22 динаров 5**», который объединил показатели, имеющие непосредственное отношение к собственникам компании:

— сума инвестированного капитала (*corpo*) — флоринов 196 сольди 22 динаров 4;

— сума реинвестированного капитала (*sovraccorpo*) — флоринов 3960 сольди 19 динаров 7;

— сума кредиторской задолженности перед собственниками внутренней компании (Франческо ди Марко Датини и компания).

on and similar papers at core.ac.uk

provided by Institutional Repository of Vadym Hetman Kyiv N

Таким образом, синтетический баланс представлял собой прогресс в балансостроении и одновременно служил инструментом коммерческой тайны.

Білуха М. Т.,

*д-р екон. наук, професор кафедри фінансового аналізу і контролю,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Микитенко Т. В.,

*канд. екон. наук, доцент кафедри аудиту і економічного аналізу,
Національний університет державної податкової служби України*

ТЕОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК НАУКА

Глобалізація розвитку світової економіки зумовлює прагнення України стати рівноправним учасником загальноєвропейського процесу інтеграції. Для функціонування будь-якої ланки ринкової економіки потрібно, щоб учасники, приймаючи рішення, володіли достовірною та об'єктивною інформацією про майно, грошовий і фінансовий стан, результати діяльності, а також про процеси їх формування як на своєму підприємстві, так і у партнерів. Таку інформацію серед інших джерел значною мірою надає облік підприємницької діяльності.

Бухгалтерський облік — це чітка система економічних знань про діяльність суб'єктів господарювання, які узагальнюються у єдиній зведеній системі показників, у формі фінансової звітності,

що використовується у вивченні найважливіших сторін діяльності в сфері виробництва суспільно необхідного продукту та його споживання.

Незважаючи на наявність елементів науки, бухгалтерський облік не є цілком динамічною системою економічних знань, які розкривають нові явища в діяльності суб'єктів господарювання, а накопичує та відображує інформацію про господарські факти та явища, що відбулися, у статичній, ретроспективній на певну дату. Традиційна система обліку діяльності підприємства ґрунтується на відстеженні минулих подій (бухгалтерський облік) або подій у реальному масштабі часу (управлінський облік), останній виступає комерційною таємницею для зовнішніх користувачів інформації. Крім того, бухгалтерський облік має формалізований характер і визначається у законодавчому порядку. Облік є консервативним, що полягає в його меті — складанні фінансової звітності на основі встановлених обліково-аналітичних процедур збору і обробки даних. Він виступає частиною інформаційної системи, яка перетворює суцільні первинні дані всіх господарських операцій, визначає результати діяльності підприємства в єдиному грошовому вимірнику, узагальнює й уточнює дані інших видів обліку на конкретну дату.

Для того, щоб бухгалтерський облік відповідав критеріям науки, його слід об'єднати з економічним аналізом та контролем фінансово-господарської діяльності. Тільки в такому комплексі з аналізом і контролем господарської діяльності він є засобом передбачення результатів діяльності суб'єкта господарювання, її ефективного регулювання та оптимізації. Причому бухгалтерський облік є системою інформації про діяльність підприємства; аналіз, використовуючи цю інформацію, встановлює зв'язок факторів, що впливають на результати діяльності, визначає можливості подальшого розвитку суб'єкта господарювання; контроль як функція управління, перевіряючи використання ресурсів цими суб'єктами з метою оптимізації результатів діяльності, стає вирішальною умовою успішного управління.

Кожна наука включає в себе, з одного боку, факти і дані досвіду, а з другого — певну систематизацію знань — теорію. Факти виступають реальною основою конкретних економічних наук і узагальнень, при чому стають складовою частиною наукових знань тільки тоді, коли вони перебувають у систематизованому, узагальненому вигляді, є основою для підтвердження законів дійсності. Закони і факти набувають певної інтеграції й слугують базою для більш широких наукових узагальнень за умови, що во-

ни відображені у теоріях. Відповідно до цих вимог бухгалтерський облік систематизує і узагальнює факти господарської діяльності, а застосування методичних прийомів економічного аналізу і контролю господарської діяльності дає змогу виявити відхилення в дії економічних законів, дати їм кількісну і вартісну оцінки, скласти висновки щодо подальшої діяльності та запобігання конфліктних ситуацій у господарюванні. Отже, закони і факти у бухгалтерському обліку, аналізі та контролі господарської діяльності набувають інтеграції, що сприяє створенню нових знань і використанню у практичній діяльності людей.

При розгляді суті теоретичних засад обліку господарської діяльності потрібно виходити із сутності теорії обліку.

Теорія бухгалтерського обліку — це система узагальнених знань, пояснення різнобічності економічних подій, господарських ситуацій, що відбуваються в процесі діяльності суб'єктів підприємництва.

Поняття обліку як науки слід розглядати з таких основних позицій: по-перше, з теоретичної — як системи знань, як форми відображення суспільної свідомості; по-друге, як певний вид відображення суспільного розподілу праці, як інформаційне забезпечення діяльності, пов'язаної з усією системою відносин між ученими та науковими установами; по-третє, з позиції практичного застосування облік виконує важливу суспільну роль у розподілі національного суспільного продукту.

Сучасний бухгалтерський облік завдяки об'єктивному інформаційному відтворенню економічних процесів впливає на формування суспільної свідомості учасників господарювання, відображає суспільний розподіл праці у бухгалтерських службах, а також між науковцями, які досліджують цю галузь знань.

Важливим структурним елементом будь-якої науки є специфічні категорії — найзагальніші поняття, що відображують особливості її предмета, змісту, завдання й методу. Вони є незмінним засобом дослідження і систематизації матеріалу (документальна достовірність і подвійне відображення в обліку руху капіталу і зобов'язань, балансового узагальнення господарських процесів).

На сучасному етапі система бухгалтерського обліку сформувалася як система наукових знань, має практичну та теоретичну спрямованість, безперервний розвиток якої постійно продовжується, забезпечуючи надійною інформацією для прийняття виважених управлінських рішень.

Вища атестаційна комісія України затвердила економічну науку під кодом 00.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит»,

засвідчивши єдність методології економічних дисциплін. За таких умов достовірне відображення обліку всіх видів витрат і отриманих результатів, усебічний аналіз процесу виробництва, оцінка отриманих фінансових результатів і контроль за точністю їх відображення в звітності стає вирішальною умовою успішного управління підприємством.

Існуюча система бухгалтерського обліку в умовах ринкової економіки не може задовольнити інформаційні потреби підприємства в оптимізації діяльності, оскільки інформація різних видів обліку часто дублюється в первинних документах і облікових регістрах, що не дає змоги реалізувати на практиці принципи обліку, оперативність і ефективність використання його даних, ефективно управляти діяльністю суб'єктів підприємництва. Таке дублювання інформаційних потоків потребує вдосконалення теоретичних і методичних засад функціонування єдиної системи господарського обліку, в якій інтегруються інформаційні потоки залежно від запитів усіх функцій і рівнів управління господарської діяльності на основі застосування новітніх комп'ютерних технологій.

Отже, єдність бухгалтерського обліку, аналізу і контролю господарської діяльності є економічною наукою, яка інтегрує інформаційне забезпечення управління господарської діяльності на мікро- та макрорівнях суспільства.

Бондар Т. А.,

*канд. екон. наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ПРОФЕСІЙНЕ СУДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Методологія бухгалтерського обліку повинна ґрунтуватися на ідеї вдосконалення методів створення якісної, надійної і корисної кількісної інформації для зацікавлених осіб, і професійної відповідальності за неї. Чільне місце у створенні такої достовірної бухгалтерської інформації займає облікова політика підприємства.

Основне призначення облікової політики полягає у впорядкуванні облікового процесу на підприємстві; методологічному та методичному відображенні майна підприємства, господарських операцій і результатів його діяльності; наданні бухгалтерському обліку плановірності та цілеспрямованості; забезпеченні ефекти-